

Vägtrafikskador

2003

TK1004

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Transporter och kommunikationer

A.2 Statistikområde

Vägtrafik

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statens institut för kommunikationsanalys (SIKA)

Kontaktperson: Mats Sonefors

Telefon: 08-506 206 72

Telefax: 08-506 206 10

e-post: mats.sonefors@sika-institute.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)

Kontaktperson: Jonas Jonsson

Telefon: 08-506 940 65

Telefax: 08-506 945 18

e-post: jonas.jonsson@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Polisen redovisar uppgifter på särskild blankett och i övrigt i former som anges i SFS 1986:454.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om vissa personregister för officiell statistik.

A.8 Gallringsföreskrifter

Inga gallringsföreskrifter finns för närvarande. Statens institut för kommunikationsanalys, SIKA, har i egenskap av statistikansvarig myndighet arkivansvar för denna undersökning.

A.9 EU-reglering

Rådsbeslut 93/704/EC.

A.10 Syfte och historik

Statistiken ska redovisa polisrapporterade skador och olyckor i vägtrafik där minst ett fordon är inblandat. Redovisningen är en del av arbetet med att beskriva trafiksäkerheten och dess utveckling. Uppgifterna ska ge underlag för att analysera problem samt åtgärder och dess effekter av åtgärder.

Statistik har i praktiken producerats sedan 1935. Statistiken baseras på uppgifter från polisen om trafikolyckor med personskada, vilka inhämtas i samband med trafikmålsutredning.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används inom trafiksäkerhetsarbetet, forskning och utredning, samt inom utbildnings- och informationsarbete. Användare är bland annat departement, riksdagens trafikutskott, Vägverket, Väg- och Transportforskningsinstitutet (VTI), de tekniska högskolorna, försäkringsbolagen, NTF, bilindustrin och media.

A.12 Uppläggning och genomförande

Statistiken över polisrapporterade skador och olyckor i vägtrafik bygger på en undersökning som pågår kontinuerligt under året. Polisen ska på olycksplatsen upprätta en trafikmålsanteckning om när, var och hur olyckan inträffat. Vidare lämnas uppgifter om hastighet, vägtyp, väderleksförhållanden och trafikmiljö. Dessa uppgifter läggs sedan i en databas hos Vägverket.

Uppgifterna integreras och kvalitetsgranskas av Vägverket. Kompletterande information om trafikanter inhämtas från Körkortsregistret, Dödsaviregistret och Riksmedicinalverkets obduktionsregister. Information om fordon kompletteras med uppgifter från Fordonsregistret. Vägverket skickar därefter en datafil till SCB.

SCB sammanställer årligen rapporten Vägtrafikskador i serien SIKA-Statistik. Rapporten är ett urval av de uppgifter som finns i datafilen. Tabell 1-9 i rapportens tabellbilaga ingår i Sveriges officiella statistik.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Med tiden planeras den officiella statistiken också att inkludera rapportering från sjukhusen. Statistiken byter då inriktning från att beskriva förhållanden som kommit till polisens kännedom, till att söka beskriva vägtrafikens effekter i form av personskada vid olyckor.

En utvidgning av skadebegreppet diskuteras. För närvarande måste en olycka innefatta minst ett fordon i rörelse för att rapporteras. Definitionen förväntas bli mer heltäckande och även inbegripa till exempel fallolyckor.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Vägtrafikskadestatistiken redovisar årligen de vägtrafikolyckor med personskada som polisen rapporterar till Vägverket. Statistiken baseras på rapporter om skadade/döda, inblandade trafikelement, typ av olycka etc. som polisen upprättar på olycksplatsen i samband med trafikmålsutredningen. Statistiken kompletteras sedan med registeruppgifter som körkortsinnehav, dödsorsak, fordonstyp m.m.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken baseras på uppgifter från polisen om personskador och olyckor i vägtrafik på svenska vägar, med minst ett fordon inblandat.

1.1.1 Objekt och population

I statistiken redovisas följande populationer:

- dödade, svårt och lindrigt skadade personer vid polisrapporterade vägtrafikolyckor
- polisrapporterade vägtrafikolyckor med dödlig utgång, svår eller lindrig personskada
- inblandade trafikelement vid polisrapporterade vägtrafikolyckor med dödlig utgång, svår eller lindrig personskada
- förare av motorfordon vid polisrapporterade vägtrafikolyckor med dödlig utgång, svår eller lindrig personskada

1.1.2 Variabler

I officiella statistiken ingår:

- Personvariabler: förare/passagerare, typ av personskada, trafikantkategori, kön och ålder
- Variabler för trafikelement: typ av trafikelement och inblandade fordon.
- Väg- och trafikvariabler: högsta tillåtna hastighet, vägtyp, väglag, trafikmiljö samt ljusförhållanden.
- Variabler för olycka: län, månad

Dessutom ingår bl.a. följande variabler i den inofficiella statistiken:

- Personvariabler: misstänkt alkoholpåverkan,
- Variabler för trafikelement: typ av trafikelement och inblandade fordon.
- Väg- och trafikvariabler: vägnummer, vägkategori, område
- Variabler för olycka: olyckstyp, veckodag, klockslag,

1.1.3 Statistiska mått

Statistiska mått är antal och medelvärden. De medelvärden som redovisas är:

- dödade, svårt och lindrigt skadade per 100 000 invånare
- dödade, svårt och lindrigt skadade per 100 000 bilar i trafik
- dödade, svårt och lindrigt skadade per 1 000 000 000 körda kilometer
- dödade och svårt skadade per 100 trafikelement inblandade i rapporterade olyckor.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisningsgrupper är bl.a. olyckstyp, tidpunkt, fordonstyp, trafikantkategori, trafikmiljö och skadeföljd.

1.1.5 Referenstider

Statistiken omfattar trafikolyckor som inträffat under redovisningsåret. Statistiken över dödade personer omfattar personer som avlidit inom 30 dagar efter olyckan, medan statistiken över skadade personer omfattar personer som skadats vid olyckstillfället.

1.2 Fullständighet

Alla personer som polisen har rapporterat som dödade och skadade i en trafikolycka ingår, förutom ett trettiotal dödsfall som exkluderas i efterhand med an-

ledning av att trafikolyckan inte var den direkta orsaken till dödsfallet. Dessutom redovisas föraren för alla fordon som varit inblandade i en olycka med personskada, även om föraren inte fått någon personskada.

I rapporten Vägtrafikskador 2003 ingår även en bilaga som tar upp de olyckor som har rapporterats via de akutsjukhus som rapporterar till STRADA.

Ett stort antal olyckor leder enbart till skador på egendom. Sådana olyckor ingår inte i statistiken.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken om skador och olyckor i vägtrafik redovisar för närvarande polisens rapportering av vägtrafikolyckor med personskada. Alla personskadeolyckor kommer emellertid inte till polisens kännedom, varför såväl det verkliga antalet skadade som antalet olyckor är betydligt större än det som redovisas i statistiken.

Rapporteringsbenägenheten varierar dessutom troligen mellan polisområden liksom deras möjligheter att klassificera skadegrad på olycksinblandade personer.

Vad gäller antalet döda är tillförlitligheten större bl.a. eftersom polisrapporterna kompletteras med uppgifter från dödsavier och Rättsmedicinalverkets register över obduktioner.

2.2 Osäkerhetskällor

Undertäckning av det totala antalet vägtrafikskador och trafikolyckor föreligger eftersom endast de polisrapporterade vägtrafikskadorna och trafikolyckorna ingår. Se punkt 2.1.

Polisens möjlighet att på olycksplatsen bedöma en personskadas svårighetsgrad är begränsad.

2.2.1 Urval

Samtliga polisrapporterade trafikolyckor med personskada.

2.2.2 Ramtäckning

Undertäckning i förhållande till det totala antalet trafikolyckor med personskada föreligger, eftersom alla sådana inte rapporteras till polisen. Täckningen i förhållande till det totala antalet trafikskadade personer är svår att uppskatta, troligtvis redovisar den nuvarande statistiken endast 35-50 procent. Täckningen varierar mellan trafikantgrupper och är sämst för mopedister och cyklister, i storleksordningen 15-30 procent. Detta innebär också en undertäckning av antalet vägtrafikskador i förhållande till det totala antalet. Täckningen skiljer sig vidare beroende på skadans svårighetsgrad. Enligt en SCB undersökning som utfördes 1982/83 ligger täckningsgraden på 50-70 procent för svårt skadade och 30-35 procent för lindrigt skadade. Med anledning av den låga täckningsgraden inkluderas inte längre de lindrigt skadade i den officiella statistiken i lika hög grad. Se punkt 2.1

2.2.3 Mätning

Se punkt 2.1

2.2.4 Svartsbortfall

Rapporteringsbenägenheten varierar mellan polisdistrikten. Det förekommer att vissa uppgifter på informationsunderlaget ej fylls i av polisen. (partiellt bortfall) Se punkt 2.1

2.2.5 Bearbetning

Insamlade uppgifter granskas manuellt. Dubblettkontroller och logiska kontroller samt samkörningskontroller mot andra register görs.

2.2.6 Modellantaganden

-

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Resultat från undersökningar om täckningsgrad redovisas.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Insamlingen av polisrapporterade vägtrafikolyckor sker löpande under året. En rapport publiceras årligen.

3.2 Framställningstid

Efter korrigeringar och samkörningar av olycksstatistiken på årsbasis upprättas den definitiva statistiken som skall vara tillgänglig inom fem månader efter redovisningsårets slut.

3.3 Punktlighet

Rapporten Vägtrafikskador 2003 publicerades i januari 2005 drygt två månader efter plan med anledning av systembytet till STRADA.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Omläggningar av statistiken har skett vid flera tillfällen. 1966 genomfördes den mest genomgripande omläggningen av skade- och olyckstypsklassificeringarna, varför uppgifter om antalet svårt och lindrigt skadade personer ej är jämförbara med uppgifter från tidigare år.

Fr.o.m. 1985 görs samkörningar med olika register för komplettering av uppgifter om bl.a. fordon och inblandade personer. Motsvarande uppgifter saknas för tidigare år.

Från och med 1997 kodar, olyckstypklassificerar och dataregistrerar Vägverket personskadeolyckorna som polisen sänder till Vägverket. Detta innebär vissa skillnader mot tidigare år i bedömningen av olyckstypklassificeringen och den referensperiod som olyckan hänförs till.

Under hösten 2002 gick implementeringen av det nya underlaget till den officiella statistiken (Vägverkets informationssystem Swedish TRaffic Accident Data Acquisition (STRADA)) in i slutfasen. Dels genomfördes motivationshöjande insatser mot de polismän som rapporterar uppgifter, dels rapporterades uppgifter i två parallella system. Det kan inte uteslutas att detta påverkat statistikens nivåer för 2002.

Från och med 2003 har Vägverket ändrat system för att samla information om vägtrafikolyckor och därigenom skadade personer. Det tidigare systemet OLY har bytts ut mot det nya STRADA. STRADA omfattar två sätt att samla in data. Precis som i det tidigare OLY rapporterar polisen information om vad som har hänt vid en olycka. Dessutom tas information in från ett antal sjukhus runt om i landet med personer som har skadats i trafiken. Den officiella statistiken innehåller fortfarande endast polisrapporterade olyckor.

I och med systembytet från OLY till STRADA har olyckstypsklassificeringen ändrats. Benämningarna på olyckstyperna behålls, men principerna för olyckstyperna ändras från att beteckna olyckans orsak i OLY till att beskriva dess konsekvens i STRADA. Förändringen innebär vissa förskjutningar i antal olyckor mellan olika olyckstyper. Bland motorfordonsolyckorna märks förändringen främst bland omkörningsolyckor och singelolyckor. Detta påverkar jämförbarheten både över tid och mellan grupper.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

-

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Vägförbrukningsstatistiken kan bl.a. användas tillsammans med SCB:s register för sysselsättning, utbildnings-, inkomst- och förmögenhetsregistret, befolkningsregistret, fordonsregistret samt körsträckedatabasen.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras i SIKAs serie SIKAs Statistik, i rapporten Vägförbrukningskador 2003. Publikationen kan beställas från SIKAs webbplats, via fax eller e-post. Rapporten finns också tillgänglig i pdf-format på SIKAs webbplats.

Tabellverken publiceras dessutom i SIKAs statistikdatabas på Internet <www.sika-institute.se>.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i rapporten med text, diagram och tabeller.

5.3 Dokumentation

En kortfattad teknisk beskrivning av statistiken samt en kort vägledning för tolkning och analys finns i rapporten Vägförbrukningskador 2003 kapitel 10.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB förvarar primärmaterial i tillgängligt skick på datamedium. På uppdrag genomför SCB efter prövning bearbetningar på oidentifierat material.

5.5 Upplysningstjänster

SCB, SIKAs och Vägverket svarar på frågor om statistiken.

2005-01-25